

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**D. Haymo-//nis Episcopi Hal-//berstattensis De
Chri//stianarum rerum memoria li-//bri decem**

Haimo <Halberstadensis>

Coloniae, 1531

VD16 H 224

Liber VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29805

MOD. HAYMONIS
EPISCOPI HALBERSTAT.

liber octauus.

EVTHICIANVS SEDIT
quinque annis. Cap. .I.

Nterea nonusdecimus annus erat imperij Diocleriani, & incipit fieri persecutio in Chřianos ab eo per maxima. Iusto siquidē dei iudicio, & necessaria correctiōe cum iam multa libertate multa indulgentia vitiatī sunt mores nostrorū, & disciplina ecclesiarū corrupta, dū fides nr̄a p̄ diuersa dogmata scindit̄, & ob id vilescit, dum praelati & rectores & duces populi humilitatis Christianę & synceritatis obliti, aduersum se odiis & cōtentionibus inflāmantur, tunc ergo nefanda edicta principis, pponunt, vt cūctā ecclesiarū vsq; ad solū destruant, sacrę scripturę cōburantur igne: & si qs nostrorū stat in honore priuatus eo manet infamis. Deniq; qui p̄sunt, iubentur simulacris immolare, alioq; cōiici in vincula ac torq̄ri. Igit̄ in Nicomedia & Thebaide & Phœnice & Alexādria, deniq; per totā Aegyptū & Phrygiā & Syriā & Cappadociā, & cætera vndiq; loca turbo p̄secutiōis tam immēsus & intolerabilis fuit, vt ex ipsa nimietate & atrocitate gestis marty rū deroget fidē. Alij flagris discerpūtur, alii fodiūtur vngulis, alii flāmis ignitis vrūtur, alii gladio obtrun-

RERVM MEMO. LIB. VIII.

cātur, alij patibulis affigunt, alij precipitantur in mare, alij post tergū vinctis manibus appēduntur, & trocleis distēti mēbratim diuellūtur, alij testis fictiliū vasculo lacerantur, donec tota eorū eradatur cutis, alii dātur ad bestias, leones, vrsos, pardos, tauros, apros & ad omne ferarum genus. Ipsi sacerdotes ecclesiarū nudātur inuerecūde, huc atq; illuc ab impiis trahunt. Prohnephas, quæ homicidis, adulteris, venenariis, ac sepulchrorū violatoribus fuerant fabricata, nunc episcoporū, presbyterorū, diaconorū, cæterorumq; religiosorū colla cōstringunt, ita vt criminosis nec vincula supefferit, nec locus ergastuli. Tanta ergo scelerati principis satellitibus inerat libido torquendi, vt vacarent per otiiū ad excogitādos novos cruciatus. Quibusdā sub vnguibus acutas infigunt harūdines, quibusdam plumbū igne liquefactū dorso diffundunt, vsq; ad loca pudenda, quibus egestio naturalis, pcreari solet. Fœminisq; candentis ferri & exusti plumbi massæ, absq; vlllo humanitatis respectu, per pudenda visceribus merguntur. Et si tortores alicubi duas vicinas arbores sibi inueniebāt, ramos ad se inflectebāt, eisq; singulis singulos martyrum pedes ligabant, qui rami cum ad situm suū naturali impetu referrentur, discerptis diuulsisq; visceribus, auulsa secum mēbra rapiebant. Tunc apud Antiochiā inter cæteros agones, quoddam nobile factū est, quod filere nō debeo. Duo iuuenes cōprehensi immolare coguntur. Aiunt: ducite nos ad aras. Qui cum abducti fuissent, manus suas supponentes igni. Si subtraxerimus, inquit, sacrificasse nos credite. Et quoadusque caro omnis in

HAYMO DE CHRISTIA.

ignē deflueret, immobiliter perdurāt. Itaq; cum iam crudelitate satius imperator aliquantulū resipisceret, proponit edictum, vt iam Christiani morti non tradantur, sed dextris oculis ferro effossis, & sinistra pollice sauciata sic permaneant. Sed cum statum ecclesie crudeli animaduersione vastari illum æternum ac peruigilem non lateret oculum, castigata in paucis familia sua, adest cōtinuo vltix dei dextera in imperatores Diocletianū & Maximinū, quorum alter in occidente, alter in oriente vastauerat ecclesiam, ita vt nutu diuino subito permutati, deposita purpura, cæterisq; imperialibus ornāmētis plebeij fiant ac priuati post imperiū. Tunc ergo iam per vim & contentionē Romano imperio in duas procuraciones diuiso, Maximinus in orientis partibus regnat, vi rapiens nomen Augusti, Cōstantius in occidente. Hic Cōstantius erga nostros clementer agit, Sed & Maxentius Maximini Herculei filius, collegæ Diocletiani in vrbe Roma dominiū occupat, & exercet tyrannidē. Hic magicam secutus artem, totam Romam scelerū flagitiis & fece impuritatis replet, gloriam nobilium obscurat, senatores proscribit, matronis nobilibus abutiur.

REGNUM Constantij & Maximini.

Caput .II.

IN orientis vero atq; Aegypti partibus similis est ei per omnia Maximin^o, exutus principē, ravidū induit tyrannum, simulacra colit, auguria sectat, impurus cōiua & ebriosus, omīq; genere dissolutionū fluctuans, hostis maxime Christianorū & persecutor.

RERVM MEMO. LIB. VIII.

Quibus ignes, laminas, cruces, & singulis mēbris specialia infert supplicia. Igitur decem annis huius persecutionis deuolutis, adest iterum diuina prouidentia nostris, & quos per ignem probauerat, educit ad refrigerium. Nam diuina correptus ultione idem Maximinus, subito inflatus visceribus distēditur, putrefactisq; postmodum vulneribus vermes ebullit, fœtorēque intolerabilem exhalat.

H A Y M O.

Caput III.

RE diuinum quodāmodo per similem morbū habemus nunc Herodem. Ille quia Christum persequit, pubertenus inflatus scatet vermibus: & iste probroso eodem laborat exitu, quia psequitur Christianos. Actū siquidē pulchro diuine cōsiderationis intuitu, vt daretur intelligi, quāta sit capitis & mēbrorū connexio, quāta & quāam indiuisa sit Chri charitas, zelus ad ecclesiā, dum eādē infert vindictam persecutoribus suorū, quam sui ipsius persecutori. Itaque cum iam desperaretur à medicis, sera ductus poenitentia Maximinus, legem scribit, vt cesset persecutio Christianorū, & redificentur ecclesie. Tunc velut sole terris reddito, relaxantur omnes vincti: & qui damnati erant per metalla, reuehuntur, instaurantur ecclesie, sacerdotia reparantur, stupentibus gentilibus turmis de tanta & tam subita rerum mutatione. Sed hanc pacem redditam nostris, Seuerus Maximinus præfati Maximini collega, in orientis partibus atq; Aegypto tyrannidem exercens, statim post sex menses perturbat. Rursum aduersus nostros persecutio

HAYMO DE CHRISTIA.

instauratur, concitantur simulacrorum pontifices in odia & necem Christianorū. Quod ut aliqua iusta ratione videatur fieri, confinguntur acta quedam velut apud Pilatum de saluatore nostro habita, in quibus aduersus Christum omnis blasphemia conscribitur. Tūcrursus apud Tyrum & Phœnicē multi martyres agonizant, & per multa alia loca. Addit quoq; praefatus Seuerus Maximinus impietati suae, q̄ aduersum nostros leges aereis tabulis scribit, tanquam in aeternū mansuras, in quibus impie & superbe commemorat, quod ex Christianorū persecutione esset temperies, & terra fecunditas abundantior. Sed his superbis legibus statim contradicitur à deo, & res vertuntur in contrarium, & pro ipsa nostrorum persecutione mox restricto imbribus cælo, & facta intolerabili ariditate, fames ibi dira grassatur, aëris quoque temperies in tā tam vertitur corruptionē, ut humana corpora pessimis vlceribus intumescant, quæ ignis sacer appellantur. Igitur duæ validissimæ pestes & lues populum deuastant, cum tamen (quod mirabile) nec fames in aliquo, nec lues nostris dominaretur. Vnde postmodum ab omnibus Christiana religio vera & perfecta esse in clamatur, petiturq; à nostris subsidium alimonie & orationis. Addit quoq; deus Maximino hanc iusta retributione confusionem, rebellant & Armeni prius amici Romanorum, propter nefaria eius dicta. Quorum in bello & ipse turpiter fugatur, & exercitus interiit ense. Tunc sacerdotes deorum suorum & diuinos, quorum responsis bella mouerat, interfici iubet tanquam fallaces, qui & demum vehementiā

RERVM MEMO. LIB. VIII.

gritudine & doloribus internorum viscerum corre-
pius, amissis quoque morbo luminibus, & tunc ma-
gis quid aduersus Christum commiserit videns, viuē
di finem facit, lata prius lege pro liberatione Christia-
norum.

DE CONSTANTINO imperatore.

Caput IIII.

Per idem tempus exoritur Constantinus religi-
osissimus imperator, Constantij æque modera-
tissimi principis, de quo Paulo ante memorau-
mus, filius & hæres, Romanum obrinet imperium.
Hic in obseruantia religionis omnes ante se impera-
tores exuperat. Hic vltimis persecutionum tēporibus
fere, cum vellet deus repropitiari sanctis suis, & eccle-
siam suam tranquilla pacis soliditate stabilire, Christi-
anus effectus, licentiã dat Christianis cōcilia libere cō-
gregare, & ædificare ecclesias, quas & ipse plurimas cō-
stituerat, & plurima largitur, diuino cōmonitus spiri-
tu, & hoc cælesti miraculo: Cum esset pugnaturus cō-
tra Maxentium vrbis Romę tyrannum, & inde diui-
num auxilium deprecaretur, vidit nocte per soporem
signum igneum in cælo, & astare angelum dicentem:
Cōstantine, in hoc signo vinces. Itaq; cū hoc signo in
militaria vexilla transformato procedit ad bellum,
idemq; signum ex auro fabrefactum dextera manu
sua gestans, & deprecans deum, vt si fieri posset, illam
dexteram suã nō sineret Romano sanguine maculari
pręstatq; ei deus, Maxentiumq; tyrannum cōgredi pa-
rantē, cum vniuersis nauibus quibus fluuiū strauerat,
demergit in profundū. Tunc Senatus populusq; Ro-

HAYMO DE CHRISTIA.

manus tyrannica peste liberati, Constantinum vt sue libertatis restitutorē excipiunt, faciuntq; ei imaginem ob honorem triumphi. In cuius dextera idem imperator signū crucis depingi iubet, & subter ascribi huius virtute urbem restitutam esse libertati. Tunc legem scribit, conspirante etiam secum in hoc Licinio, sororis suæ Constantiæ viro & consorte regni, vt ab vniuersis colatur deus Christianorum, qui sibi victoriam dedit & vrbi libertatem. Quam legem & vsque ad orientis partes emittit, vbi adhuc ferbuerat persecutio. Tunc apertus indulgentia legitimi principis manifeste status ecclesiarum, reparari incipit verbum, & doctrina Christi libere propagatur, celebrantur festiuitates, conueniunt episcopi, ecclesiæ dedicantur, persecutores quoque per quos Maximinus impietatis fomēta conceperat, iubente principe, supplicijs excruciantur: ipsius vero tyranni imagines sculptæ vel pictæ precipitari iubentur, vel atro fuscari, aut coloribus obliterari. Dum ergo sic proficit ecclesia apud deum & homines, & quasi quædam imago cælestium habetur in terris, præfatus Licinius Augusto inuidens Constantino, quod ob maximam religionem in veneratione esset omnibus, & maxime Christianis, occultas insidias molitur. Sed carens effectu, mox apertum bellum indicit, Christianos versa vice persequitur, & noua & inaudita crudelitate, missis in carcerem cibum & potum interdicit: nolentēque sacrificare nouis ac monstruosis excrucias supplicijs, tradit lanionibus, vt porcorum more suspensos & caudicibus superpositos, egdant in frustra, & in mare ad pabulum piscibus pro-

RERVM MEMO. LIB. VIII.

ſciant. Miſſos vero in exilium legitimis vxoribus ſpo-
liat, ac ſuis ſatellitibus iungit. Iam vero eccleſias fide-
lium, quas prius extrui præceperat, ſubuertit. Deniq;
tanta eius tyrannide motus Conſtantineus, ire obui-
am parat, nec difficultas ſit victoriæ. vbi & cauſa iuſti-
or & virtus eminentior extat. Deiectoꝛque tyranno,
Licinio, ſoliditatem Romani imperij ſolus obtinet cū
ſilijs, eccleſiarum ſtatu incredibilem diligentia reſtituto:
quas deinceps ſumptibus, priuilegijs, honoribus am-
pliare & ſublimare procurat. Hucusque Euſebius Cæ-
ſarienſis, reliqua Rufinus proſequitur.

✠ D. HAYMONIS ✠ EPISCOPI HALBERSTAT-

tenſis liber IX.

Caput .I.

Ed his temporibus commoda pace
& quiete eccleſijs reddita, alius perfe-
cutionis turbo inuehit. Etenim Arri-
us quidam Alexãdrię preſbyter præ-
ua quędam dogmatizat, & ab illa æ-
terna & ineffabili dei patris ſubſtan-
tia vel natura filiū conat̄ abſcindere, dicēs: Nō ſemper
deus pater fuit, non ſemper fuit dei verbum, ſed fuit
qñ deus pater non fuit. dei autem verbū ex non ex-
iſtētibz factū eſt. exiſtens em̄ ſi exiſtentē ex non ex-
iſtēte fecit, quapropter fuit aliqñ, qñ nō fuit. creatura
tm̄ & factura eſt filius neque ſimilis eſt patri ſecūdum
ſubſtantiã, neq; verus eſt, neq; vera ſapientia eius eſt,